

i einn stað niður um það, að áfengis
veikir viljann og spillir honum,
reglar og skemmir skynsamina,
sljóvagar meðvitundina um
skyldur og réttindi og ávarar síð-
ferðislegar tilfinningar, enn esir
hins vegar og örvar inmyndanar-
aflid og djúrslegar tilhneigingar
mamma. (Enskur leknir).

Hinn besti sparisjóður

þyvir peninga ungra mamma er
bindindisheit. (J. L. Cuyler).

" " "
— Það væri fagurt af föður og móð-
ur, að láta drenginn sinn full-
nægja þessu samleikans boðordi.
Hugsid út í það, kærna foreldrar!

Ritstjóri: Baldwin Bergvinnson.

Sh Morgunstjarnan.

1. ár.

10. desemb. 1896.

N° 4.

Heiðræði lesari!

Hér ferdu að sjá 4. tölublað
"Morgunstjörnummar". Nú eru
þrjú blöð hennar komin út
og þú búinn að lesa þau, enn
hvernig þér hefur líkað þau,
vitum vér ekki. Það jatum
vér, að bláid hefur ekki flutt
skyr og njóna, hangikjöt né
kumang, gull eða silfur, nú,
það hefur heldur ekki flutt
birta eða ljós í þeim vanalega
skilningi, svo sem að ljós frá
sér eins og lampaljós eða kertar,
stjaki, sem logar á, þegar mór-
ur spilar rannsó á kveldi

skammdegisins, — þetta átti
það ekki að vera á borð fyrir
þig, herra minn! eins og þú,
náttúrulega, veist, — enn í and-
legum skilningi átti þetta að
skilja. — Enn nú getur þú sagt á
sama hátt og María mey og
Sara gamla, að andlegt kjöt,
skyr, njómi, hvarng, gull, silfur
og ljós, hafi ekki enn komið
á borð bladsins, og þú trúir
ekki að það geti orðið. — Enn
þetta eru þeir sálmar, sem við
nú skulum ekki hleypra okkur
úti, þú hver getur haft sína
skodun og sína trú. Enn það
er annað, sem við skulum hafa
fyrir samvæðu, litla stund, og
það er einmitt sambandið á
milli þín og ritstjóra þessa
blads. Við skulum láta standa

á sama hvád bladið flytur, kann
það seín ekki ókurteisar og
meidandi greinar, sem snerta
náungan.

Ysumar, sem leid, lofadi rit-
stjóri þessa blads, að gefa út
blad sem yrdi hlutskipti
„lestrarfélagsmanna“, og sem
átti að tryggja og gleða félags-
skap vörn og veita félags-
mönnum fróðleik og skemmti-
un, eftir föngum. Þú þegur
blad þetta hafi göngu sína
í fyrsta skipti, þátti ritstjóra
þess, leidirlegt, að það skyldi
sneida hjá sumum bejum, þar
sem enginn lestrarfélags-
maður væri, svo hann ákvað,
að bladið gengi um alla
bei. — Enn nú hefur gangur
þess orðið í mesta nauðingni.

Bladid hefir legid mikið af
lenqi á öllum bejum, og það
þeim bejum, sem enginn þér
lagi hefir verið á. Þetta má
alls ekki lengur svo til ganga,
og skal nú þessu vernda breytt,
á þann hátt, að bladid „Stjór-
unostjórnar“, á að ganga ei-
eins í milli lestrarfélags-
manna og hver lestrarfélags-
maður skyldur til að sjá um
það að öllu leyti til næsta
félagsmanns. Félagsmenn
enn á þessum bejum:

Gilobakka,
Keldulandi,
Tyrpingarstötum,
Flata tungu,
Miklabea,
Helli,
Sálheimargendi,

Úlfstötum,
Húskerfi,
Uppsölum,
Útrí - Stötum,
Fremmi - Stötum, og
Borgargendi.
Eftir þessari bejarnád, skal
bladid ganga framvegis, og
ent þú, heidræði lesari gæðum,
bedimm að athuga það, og
allra vinsamlegast bedimm að
láta nú þessa reglu ekki
raskast og greiða vel fyrir
bladina. — Stökkið, sem bladid
tekur frá Flata tungu að
Miklabea, og frá Uppsölum
að Útrí - Stötum, verður vit-
stjórnin að sjá um.
Þvo er etlast til, að menn
lesi bladid með nögum tíma,
annars nær það ekki tilgangi

sinum. Það er sérstaklega ef
í bláinu kemur fróðleg rit-
gjöf, þá þarf máski að lesa
hona oft, svo hún verði lík
tilsetludum notum. Það er vand-
og list, að hagnýta sér góðar
og gagnlegar bekkur — það má
ekki lesa þær eins og trélla-
sögur eða víkingasögur, heldur
með ró og spækt og stundum
tvísvar og þrisvar sumum setn-
ingum, sem mestur hagnadur
er fálginum í; hugsa nákvæm-
lega úti málefni og húa sér
líkingar og uppfyllingum, við
komandi, á milli líranna.

Samt er að segja um jóns-
ritgjendur.

Margar fróðleika bekkur eru
svo samdar, að þær eru líka
ástar spakmælum eða málsa

hættum, sem innibínda í sér
heila lífsrögu, t.d.: auðurim
er edsta yfirvald varra tína.
Í þessari setningu innifelst
ótakmarkað hugsumar síð.
Það er margt hægt að segja
til sömmunar þeir, að auðurim
sér yfirvald varra tína. —

Eða þessi setning: gott viðmót,
er sá besti færðill í gegnum
lífið, og svo frv. —

Það hefur sumum þótt lítið
hveða að setningum: færður
hægt, svo þú komist áfram.
Einn í þessari setningu inni-
felst þúsund og eftur þúsund
jafn langar setningar. Og svo
lagadar framsettar hugmyndir
eru ~~er~~ einmitt gullhornin
sem tína verður uppr og setja

á minnið, og getur svo mátt
vinnu við vinnu sína: hin
daglegu störfin, haft bæði
yndi og fræðleik á hugsa út
í slíkt, og þá er eins og best
heil veröld hugrana, óþrútt fyrir
ir manni, gagnleg og skemmtileg.
Einn sé lesid allt í
belg, eins og Landlagasaga, er
helt við, að gullhornin séu
eigi tekin upp og þá síður
sett á minnið. Enda margt
er bekkur sem eigi er áttid
að ná tilgangi sínum, ef
þær eru lesnar upp bratt
í badstofum eins og almenn
kann að vera. Það má ekki
svo sem neitt koma fyrir
að eigi missi áheyrandi
máski hinar gullfallegu
setningar sem kenna mest

og best ágeti bókarinnar
og meiningu háfundarinnar.
Það þarf ekki nema einhver
þá hóstakvæðu eða hnefna
af áheyrandi, eða sé
álmast í rokkum, þá má
gangna að þú sem vísar, að
slíkur lestur nær ekki til-
gangi sínum. Það er þú
mjög áheyrilegt að þú, góði
lesari vor, hlýðir á lestur
samra félagsbáka á
þessa hátt. Ef þú ert
þú að hafa fullt gagn af
Sparseminni, Uppeldinu,
Hjálp í viddögum, Hjálp
þér sjálfur, Samleikur Þrist
indómsins og Hjáða báka
sem eru í lestrarfélaginu,
þá verður þú að lesa þessar
bekkur sjálfur og það með

rosamni athugun af lesa sum
twissar og þrissar eins og áður
er sagt, hér áð framan. Ef
þú gerir þetta, þá munu þess
ar frægu og fróðlegu bekkur
venda þér sem besti skóli og
þú menntast af lestrinum.

Og þá er tilganginum orð.

Aftur á máti, má lesa eins
eins og sögu t.d.: Þeir lestr-
ana eftir sína Ólaf, Sögu
Jóns Espálins, Huld, Rand-
ídi í Grassafelli, Utan-
förina og svo þru. Þáttur
vitað sé best, að lesa allt með
athugun, og í kyrr.

Samt er að segja um bláid
Morgunotjórnuna; ef þú
ettar þér að hafa fullt gagn
af sumu í þú, þá verður
þú að lesa það helst sjálfur

og á sama hátt og þyrnefnda
bekkur. Þetta er nú góð
ráð, lesari þer! og viljum vér
árka, að þú tekis þau til
greina. Og ef þú gerir það,
þá ver beði lestrarfélagid
og bláid, tilgangi sínum,
og sambandi á milli ver
og þín, verður ádráttur
og innilegra.

Ritstjórnin.

Mesta sorg.

Það er álitid hin mesta sorg,
að syrgja hefðleika sína
Þetta er líka samleikur.

Hvað er þyrngna, enn það, (á
manns hjartanu) að vita fyrir
vist, að maður sé á "rangri
hillu í lífinu", að maður

se' ekki það hálf, við það, sem
skaparinn hefur etlað til, er
hamn gáf manni lefid. Sjá
og firna til þess, að vera si'
og langt um minni og
áinnlegri í mannfélögum
enn maður hefur hefðleika
til. Já, vissulega er það hin
mesta mesta song, því hin verður
ur aldrei leknud eða beitt.

Og hverju eru það ekki mangir,
sem vanda að jöta þetta fyrir
sína eigin persónu. Hverju eru
það ekki mangir, sem vanda að
vera útilakadur frá hinu
sama, fagra og góða í
lífinu, sökum þess, að þeir
hann ekki eða hanna ekki
hefðleikum sínum fram.

Það er mangur maðurinn, í

kringum oss, sem er bráttinn
linur á líftönnu, — sem er
gráttinn og hryggur í skugga
ágefummar, — sem grætur yfir
því, að firna svo sátt til
þess, að hafa ekki náð þeirri
menntun og upplýsingu sem
hamn van þá maður til, eða
beinlínis skapadur til, og verður
því að sitja í skugga og adeins
dreyma um glesilegan lífs-
feril, unum og þegund. Firna
svó sátt til þess, að upplýs-
skorturinn og vandkvæðin á
eskudrumum gena manna að
alþoga barni ~~þannig~~
~~þannig~~ Það er mangur á
efri árunum, sem hryggist yfir
því, að hann hafi ekki lest í
eskunni að beita sálarkraftum
(hefðleikum) sínum. Hann

firmur svo sámt til þess, að hann
væði gæt ekki lent sökum þess,
að hann hugaði sjálfur ekkert
út í það, og svo hitt, að enginn
styrkti hann til þess; enginn
venti honum í áttina eða vildi
fylgjja honum í leið þann að
sem qud ætlaði hann að verða
heldur þvent á onesti másteri að
hannum, hafi verið beinlínis
varnað þess. Og hann gengur
í hvert skifti sár og hryggur
frá þeirri hugsun og ályktun
á þessa leið: „Eskan er brant,
“ og blámin dauð, og borginnar
“ hrundar, og lándin auð”.
O, qud hjálpi állum þessum
mönnum!

Það er víst, að þegar maður
inn hefur ekki verið settur á
þann stað í sökum, sem átti

frá upphafi að verða hans
staður, þá verður líf hans sí og
e gleðismantt; hann veimur
allt áfhentur og með skorti
hefileika. Það er víst, að hver
sá, sem ekki gat komist í þá
lífsstöðu sem hann þó af náttu
irummi var skapaður til, hann
verður aldrei nema hölfur maður
og firmur mest til sárs-
aukans í lífinu. Allt lífid
verður hann erveitt, nokkuns
kannar brekka. Það eru ekki
allir skapaðir til þess að vera
jafnir og í sömu lífsstöðu.

Stunditad eru allir skapaðir til
þess, að vera menn. Það eru
ekki allir folar efri í reid-
hesta eða listahesta. Það eru
líka flestir folar sem þunfa tölu-
verða tanning. — Það er líka

eins vist, að það enn ekki allir
menn skapadir til þess, að vera
listamenn, eða skáld eða prest-
ar, eða lagamenn, eða smikk-
arar, málaman, sjómenn, bændur
eða fjármenn, kemmarar eða
leiknar. Enn eitt er vist, að hver
maður með heilbrigðri skyn-
semi á einhversstaðar vist seti
í mannfélaginu og getur haft
það fullskipað með manni sínu
um. Það er líka vist, að það
þarf að koma mannum í
sitt rétta sæti, svo hann veði
ekki á „rangri hillu“ í lífinu,
sem kallað er. Það þarf að
vita, til hvers barnið er hneigt,
hvad það vill helst gera. Ef
það er hneigt til þess að vera
prestur, þá er það skadlegt, að
gera það að sjómanni eða

setja það í áfuga lífsstær.
Það er ekki til neins, nema eyndar
og sársauka að setja barninn
það sem það á ekki að verða.
Það er bara til þess, að hinir
gáðu og meðsköpudu hefðirnar
þess, verða órjúttir og mæðsinn
nörngum trögum sedar í menn-
ingarsögum enn hann átti
að vera.

Þetta eru fjármennar þarvan að
sjá. Og enn til mangar leikur
sem sama slíkt. Fjörn það er
verid að mennta ungdómum
og beita uppreldid, sem er aðal-
undirstaðan að velferð mannsins,
bedi í þessum og öðrum heimi.

Uppreldisfræðin er það, sem eitt
getur lagað þetta. Hún kemur
manni hvernig eigi að ná þeirri
stær eða þeim stæð í lífinu

sem manni en etlad ad na', og
sem madur en skapadur til.

Og hun segir manni, hvers vegna
þad misheyrast. Þad hefur engi
in bak haft jafn-stærkastleg
áhrif á oss, sem uppreldisfrædin.
~~Þad hefur engi~~ ~~þad hefur engi~~
~~þad hefur engi~~ Þad kemur höfu
um ver ávallt gengid hnyggur
og sjúkis og aft hafa tár var
bleitt hana — enda lítis vinda
um ver oss ekki fyrir tárir!

Og hvað getur hugstætt meina
bál, em þad, ad vera ágefur
samur madur alla lífstidina, ad
eins fyrir þá skuld, ad madurinn
var ekki leiddur i eskunni, á
þann sálskinsblett lífsins, sem
hamm átti ad lifa i, heldur þvert
á móti máski vena orsök i þvi,
ad madurinn sé i efilörngum

mátletis-skugga. — Þá sem en
á nanngni hillu i lífinu, verður
svo aft ad vera in þess besta
og indelasta sem lífid á. Þvi
við er um þad, ad lífid en i
sjálfu sér himnesk þannadís, og
getur verid mannum eins
og ástrík mádir. „Þad em ekki
allan sätter qudi ad kemna.“
Þad en ekki allt bál og áll
sorg, qudi ad kemna. Heldur
en þad mannum á jöndinni.
„Hjálpadu þér sjálfum, svo
þjálpur qud þér“!

Þumir halda svo mikid með,
svo hölludum forlögum, ad
þad verður stundum til þess,
ad madur missir traustid á
sjálfum sér og viljann og
þröttum til þess, ad komast

áfram í lífinu eða áfram í
heiminum. — Eins og helvítis-
kennirgin hefir brugðapt margar
sál og tafid fyrir henni til
quds. — Madurinn, sem trúir
á forlögum nevni þeir ad segja
eins mikid og Kalvins-menn,
þykir svo sem sjálfþaqt, ad
vera í skitnum, vena flæk-
ingsgrei í sorpi mannfélags-
ins. Hann neyrir svo sem
ekkent til, ad beta hjón sín
eða tvístira sorg sinni. Hann
segir sem svo, "qud gendi mig
svana!" Hann hugsan ekkent
út í það, ad hann hefir frjálts-
rædi til þess ad velja og hafna;
og all ámmur skilyrði manuley
til þess ad upphesjast. Hann
hugsan ekki út í það, ad nátt-
úra quds er sem opin bák og

med útbreiddan náðan þaðna-
inn, sem madur á ad hlampa
í og leknastr þar af állum
sánsauka; þinna þar upprfell-
ing vörntun^{ut} sinnar; og sigur
í þraut sinni. — Madurinn
má ekki láta hug fallast, né
örvanta um fullkammur sína;
þad er á máti quds badi; heldur
á hann ad slita af sér þær
bönd, sem halda þorum niðri.

Hringumstedurnar í lífinu,
eru aft ekki annad enn hringir
sem umkringja mann, enn
sem madur á ad berjata^{af sér} þef þær
enn mjög slennar. Madurinn
má ekki leggja ávarnar inn í
lífs-bát sinn, heldur náa enn
fastar þegar í máti bles.

Þad er grátlegt þvad margir

viðdætur vera d'áregeðin með lífi
id. Éinn erokur hefðileika mátt
ur segir, að það sé varla hægt
að hitta þá stúlku, sem sé að
eins 18 vetna, sem ekki sé oncina
eða minna d'áregeð, og þetta segir
hann að sé uppeldinn og heim-
inum að henna.

Énn d'áregeðjan hjá ungu fólki
stafar mest af því, að það hefur
ekki sett sér í tona, "háleitt mátt
og mið", — að það hefur ekki verið
nógu einbeitt í stefnu sinni;
viljakrafturinn hefur verið
af veikur og það hikad í því
fyrirhugada, — það hefur ekki
gengið nógu ávægt fram á upp-
lýsinga- sviðið og eigi hugað um
að hjálpa sér sjálfst!

Lika svo, hefur uppeldi þess,
átt sinn hluta hér í. Það eru

mörg dæmi, sem sýna það, að
þegar fjálsorættinn hefur verið
svið af barninu, þá hefur það
frá því andit d'áregeð og hefur
mátt verið það alla sína lífi.

Hei, það hefur reynt sam-
leikur, að best er að láta barnið
sjálfvætt. Vita til hvers það er
hveígt og stýðja svo að því, að
það verði það ánn því van ettad
að verda. Þeygja það með mestu
varkærni af hugarstefnu þess,
svo frammanlega, að hin sé ekki
skadleg. — —

Oft heyrir fjöðin illa, þegar
einstakir menn eru að tala við
hana. Það er oft léid að gefa
út leður um þetta efni og
mangir hafa andit til þess, að
benda henni á ársákina til
d'áregeð hennar, — enn því

midur, en hinn dauðsmynd og
sein að taka á mati helstu
heilvæðnum. Þetta er auðvelt
vellt að samna með mörgum
dæmum. — — —

Margir hafa látið í ljósi
dánlegja sína eða hefjileika
missir sinn, þegar þeir hafa
séð í kringum sig, sigurinn
á þessu og hina sem þá vantar
er. Margir minnst ni á
það, eldri menn, að þeim skipti
ekki vanda auðid að geta lært
að skrifa og svo fram. Allt, sem
máðurinn finnur til, þess þá
vöntun, sem auðsjáanlega er
sprattin af hinduleysi og auðs-
genginni hugavilla, er sans-
auki. Og þessi sansauki, en á
leknandi aft og einatt á efnis-
árunum. Það er kringinn

í kringum oss röð af þessum
meinum. Vör höfum oft séð
eldri menn og jafnvel yngri
lika, þryggjast stærlega af
þeirri hugun, að vera miklu
minni máður og jafnvel ekki
svo sem neitt ^{við það} ~~er það~~ sem guð
hafði gefid hefjileika til.

Vör höfum ^{séð} gamlann og hvi-
herdan mann, gráta, er hann
sá og heyrði í fyrsta sinn á
orgel spilað og sungid. Þárin
~~streyfdu~~ ^{streyfdu} áfar brúkkattu og
elli - mótudu kirmannar og
hann stundi við þungar. Af
þessari ajón, þáru nokkrir
ungir menn að hleja. Ekki
blóðum vér, þótt ungrir menn,
því vér skildum þárin hans.
Enda minnst hann sjálfur
á tilþingingar sínar og saeyli

medalammars, ad sánt og songa
legt vanti þetta, ad sjá ni þess
þetta fagra æm svo ásjálfrátt
hrifi tilfyrningar sínar og hann
hafi þráð alla cepi. Já, ni þess
við grafarbakkan. Hann var
onjög hneigdur til söngs, enn hafði
aldrei getad svalad sér á indelli
hans. — Þetta var austur á Flusa
vik. — — Gamli madurinn
sýngdi þarna hefjileika sína.

Oft háfum sér séð það í sama
keemi = mannfundum, ad menn
hafa fundid til upplýsingar =
og menninganleysis síns. Já,
hringinn í kring um oss, verum
vör þess daglega varir, ad þessi
eða hinn, meðbráðir og aystir, enn
svo grátlega útilokad frá mörgu
því sem geti haft átakmarkað
yndi og frið á lífið. Standa

tan þá paradís sem lífið,
og segund veita manni.
vattinn gaf mannum
ættid til þess, ad sjáta undir
lífsins. Og hann setti
emdirnar í lífi manna
ad þeir skildu sjáta þeirra.
gaf mannum skýrsemi
undirtilfyrningu til þess,
durinn beitti þessum verk
í þessir undirþanna.
etlast ekki til, ad lífið sé
snautt og silifur „tara dalur“
göndurinn —, heldur ad manna
skýldi hafa það fram yfir
ad = svo kálludu skýrlausu
annarinn — ad lyfta andlimum
í tíð og rúm, og sjáta gæða lífsins
best, og hjálpa hvor öðrum
ar til. — Hann er strangur taler
brátturinn (sitlenski) sem segir:

medalammars, ad sámt og sorga
legt vanti þetta, ad sjá niú fyrir
þetta fagna æm svo ásjálfrátt
hrífi tilfyrningar sínar og hafa
hafa þráð alla cepi. Já, niú fyrir
niú gírafarbakkan. Hann var
onjög hneigdur til söngs, em hafa
aldrei getad svalad sér á indelli
hans. — Þetta var crustur á Hú
víki. — Gamli madurinn
sýngdi þarna hiefileika sína.

Oft háfum vér séð það í sam
keomi = mannfundum, ad menn
hafa fundid til upplýsingar
og menninganleysis síns. Já
hringinn í hring um ars, ver
vér þess daglega vanti, ad þess
eða himn, meðeráðir og systir,
svo grátlega útilakad frá me
því sem geti haft stakmank
yndi og fríd á lífi. Standa

þegar utan þá paradís sem lífid,
listir og þegund veita manni.

Og dróttinn gaf mannum
þrjálsneid til þess, ad orjota unda
senda lífins. Og hann setti
undarvendiann í lífi manna
til þess, ad þeir skildu orjota þeirra.
Hann gaf mannum skýrsemi
og þegundartilfyrningu til þess,
ad madurinn beitti þessum verk
ferum í þannir undarvendianna.
Hann, etlast ekki til, ad lífid sé
gledismautt og silifur „táva dala“
hér á jörðinni — heldur ad madu
rinn skyldi hafa það fram yfir
dýnid = svo kallaðu skýrlausu
skynnum — ad lyfta andlörum
yfir tid og rúm, og orjota gæða lífins
sem best, og hjálpa hvor öðrum
þar til. — Hann er strangur talu
brátturinn (sitlenski) sem segir:

Kuskenpi,
Alppaalum,
Ustui - Katum,
Tremni - Katum
og Borgansgerli.
Bladid á ekki að komna
á aðra, heldur einu sem hefur
enn upptaldu og einu allri
félagsmenn bednir að muna,
það, að láta bladid ganga
aðeins á milli sín, annars
verður það ekki látið heim
sækja félagsmann, ef hann
berast út af þessu.

— Það er ráður tekið að
bladid sé eina nátt á þá,
ef ekki hamla einhverjum
Kringumstedum.

— Munið nú þetta heidnudu fé-
lagsmenn!

Þorqunstarinn.

1. ár. 18. des. 1896. N° 5.

Besti tíminn.

Motto.

"Hve glöð er vor eska, hve létt er vor land
"er lífsstríð ei huga vorn þjáir,
"þar áttum vér fjölmörga iynðsla stund,
"er efi vor sakrar og þráir.
"Om eskan er braut, og blómur land,
"og borgirnar hrundar og löndin aud."

Engum lífstíma er jafn sorg-
lega varið í þjónustu gleðmsins
og gleðmskunnar, sem eskunni.
Enginn lífstími hefur á jöndunni